

Titulair. Klucht of geen klucht. In een bedrijf en twee afdelingen – J.J. Cremer
Geschreven in 1874.

1e druk: 's-Gravenhage : Gebr. Belinfante, 1876.

2e druk in: Het familieblad, 1876. 's-Gravenhage: Gebr. Belinfante, 1876.

3e druk in: Het orgel : gedichtjes, gelegenheidsstukken. - Amsterdam : Noothoven van Goor, 1881.
Romantische werken no. 14. p. 170-230

4e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1888. 2e druk. p. 185-239. Vijftig-cents-editie, no. 23.

5e druk in: Emma Berthold en Boer en edelman. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1890. 3e druk. p.185-240. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

6e druk in: Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., ca. 1938. 4e druk. p. 185-239. Romantische werken.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 27 april 1874:

— De vereeniging „Oefening kweekt kennis” te 's Gravenhage zal aanst. donderdag haar 40jarig bestaan vieren. Bij die gelegenheid zullen door 't gezelschap Albregt & van Ollefen worden opgevoerd: Jan ten Brink's blijspel *Familie uit de Oost*, en een „klucht of geen klucht” van J. J. **Cremer**, getiteld *Titulair*; alsmede door eenige leden van de feestvierende vereeniging, een gelegenheidsstuk van Joh. Gram.

Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage, 2 mei 1874:

vrouw Breedhoek ons te overdreven voorkwam. Albregt en van Ollefen waren uitstekend en Moor verwierf mede grooten bijval.

Aan 't einde werden de optredenden en de schrijver door het publiek met geestdrift begroet.

Ten slotte was een tooneelcreatie van den heer J. J. Cremer „aan de orde” van den feestavond.

Cremer heeft, naar ons inzien, in *Titulair, Klucht of geen klucht* — in een bedrijf en drie afdeelingen — een regt meesterstukje geleverd.

Al lagchend groote en pijnlijke waarheden te zeggen en te — toonen: in die kunst heeft onze **Cremer** het ver gebracht. Eere zij zijn schoon talent daarvoor!

De verleidingszucht en de afschuwelijke middelen, welke daarbij worden gebezigd, door een zedeloze jongelingschap: wat werden zij ons

Arnhemsche Courant, 4 mei 1874:

Donderdag avond, bij gelegenheid van het jaarfeest van het letterkundig Genootschap *Oefening kweekt kennis* te 's Gravenhage, zijn drie tooneelstukjes opgevoerd van drie der werkende leden. De heer Johan Gram schreef: »*De Olymp bij Oefening ten bezoek*”, dat door leden van het Genootschap werd vertoond; van dr. Jan ten Brink, werd door het tooneelgezelschap der heeren Albregt en van Ollefen »*Familie uit de Oost*” opgevoerd, en, door hetzelfde gezelschap, een nieuw stuk van den heer J. J. **Cremer** »*Titulair, en klucht of geen klucht*”. Aan alle drie deze stukken viel de grootste bijval ten deel.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 4 mei 1874:

— De Haagsche bladen prijzen zeer Cremer's nieuw blijspel *Titulair*, dat donderdag avond in de vergadering van »*Oefening kweekt Kennis*” te 's Gravenhage is opgevoerd.

Arnhemsche Courant, 22 september 1874:

Schouwburg te Arnhem.
DONDERDAG, 24 SEPTEMBER, 7¹/₂ uur,
DOOR
de Koninklijke Hollandsche Tooneel-
listen van 's Gravenhage,
Directie: J. C. VALOIS,
TITULAIR,
Klucht of geen Klucht,
in 3 Afdeelingen, door J. J. CREMER.
De hond van den Tuinman.
Tooneelspel in 2 Bedrijven door R. FAASSEN.

Arnhemsche Courant, 26 september 1874:

Al is ons volk niet wuft, toch speelt de onzedelijkheid niet zelden een hoofdrol in de familietooneelen, welke de bataafsche deugden nu juist niet in al haar ouderwetsche grootheid ten toon spreiden. **Cremer** bestreed steeds die ondeugd, door haar bij haar naam te noemen en de wonde, afzigtelijke plekken niet aan het oog te onttrekken. Daarvan getuigen en zijn novellen en zijn romans, bijna allen zonder onderscheid. Zijn *Titulair, klucht of geen klucht*, dat gisteren avond hier door de haagsche tooneel-isten werd opgevoerd, is daar een nieuw bewijs van. Dit brengt reeds mede, dat de woorden niet altijd even kiesch kunnen zijn, en komt daar nu nog bij, dat de plaats van actie een kapperssalon is en de handelende personen het niet zeer ver in de hedendaagsche beschaving gebragt hebben, dan is het niet te verwonderen, dat voor ooren, die niet gewoon zijn aan te vrije, soms ruwe taal, de waarheid wat al te onbedekt op den voorgrond treedt. In *Titulair* vindt men de meer behandelde geschiedenis van het danslustige, argelooze mooie meisje, dat door onvoorzigtigheid *byna* in de handen van een schurk valt. Een goede sul, wiens onnoozelheid wijken moet voor den drang der omstandigheden, luistert een gesprek af en voorkomt door een tijdige waarschuwing de bitterste teleurstelling en van den vader, die, in zijn verwaandheid en zucht naar een mooijen titel, zijn stand en zijn dochter vergat, en van het meisje, dat, geveleid met de hooge eer, welke zij zich aangedaan waande, blindelings in het ongeluk zou gestort zijn. Er komen, intusschen, in *Titulair* ook tooneelen voor, waar de humoristische kracht het hoofdelement van uitmaakt en die tooneelen zijn niet het minst schoon.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 29 september 1874:

— „Es ist eine alte Geschichte“, een lief onschuldig meisje en een Lovelace, die haar ongelukkig wil maken; maar slechts weinigen van onze blijspeldichters, die deze stoffe hebben behandeld, hebben het er zoo goed afgebragt als **Cremer** in zijn „Titulair.“ Hij heeft den vinger op die wonde plek in onze maatschappij gelegd, maar de teere kwestie op kiesche wijze behandeld. Daarbij is hij niet droog, niet vervelend, niet moraliserend; integendeel, de personen, door hem ten tooneele gebragt, de levendige Henriëtte, de drooge Jozef, de ijdele coiffeur, de ruwe maar eerlijke Lijsbeth, en ook de „verleider“ en zijn hem waardige collega, tintelen van leven. Of er echter in 't laatste tafereel niet wat veel op het effect wordt gewerkt, zouden wij niet durven ontkennen. Dat

de coiffeur, als hij merkt op hoe verregaande wijze hij bij den neus is gevat, boos wordt, valt ligt te begrijpen; maar dat de man daarom met den degen — dien hij liever met zijn gala-rok had moeten wegstoppen — zijn beide bezoekers te lijf wil, is bespottelijk. Hij had ze belagchelijk gemaakt, dat moest hem voldoende geweest zijn. Ook is de sullerige Jozef een slechte partuur voor de levendige Henriëtte. Nu wij toch eenmaal aanmerkingen maken, voegen wij er bij, dat enkele uitdrukkingen wel wat gekuischter hadden kunnen zijn. Het „droogleggen“ van Henriëtte, als kind, had wel gemist kunnen worden en zoo was hier en daar nog wel het een en ander dat voor verzachting vatbaar ware geweest. Overigens komen er in het stuk tal van tooneelen voor, die koddig, aardig, ja zelfs „comisch“ moge genoemd worden. Wij herinneren voor laatstgenoemd genre o. a. de aanspraak, die de hof-coiffeur *in spe* tot den „niet aanwezigen“ burgemeester houdt.

Wat „De hond van den tuinman“ betreft, met regt heeft men dat stuk een pendant genoemd van Glanor's „Uitgaan.“ 't Heeft volkomen dezelfde strekking en de loop der zaken is ook vrij wel dezelfde. 't Vrouwtje is jong en schoon; zij wil uitgaan naar soireés enz.; haar man is haar te burgerlijk, en te veel man van zaken, maar haar liefde voor haar kind en haar beter-ik, krachtig geholpen door den dokter, zijn sterker dan de zucht naar de vermaken der buitenwereld. Waarom mevr. van Bergenheim aan emancipatie moet doen, begrijpen wij niet. Ons dunkt een vrouw als Nancy moest de dwaasheid van haar „vriendin“ voelen en tasten, en de begeerte, om aan dergelijke nonsens deel te nemen, is voor een gelukkig getrouwd jong vrouwtje te gek.

dwaasheid van haar „vriendin” voelen en tasten, en de begeerte, om aan dergelijke nonsens deel te nemen, is voor een gelukkig getrouwd jong vrouwtje te gek. Dit was in „Uitgaan” beter gemotiveerd. Wat echter de persoon van den dokter betreft, die is zeergelukkig in 't stuk te pas gebragt, en zijn middel om „t al te gelukkige” vrouwtje in huis te houden en tot haar pligt te brengen is practisch en ligt goed voor de hand. Overdrijving schaadt echter in alles en zoo is ook de buitengewone eenvoud van Nancy, nadat de dokter haar onder handen heeft genomen, en het naloopen van patienten in allerlei buarten der stad wat sterk. Voor de „bekeering” van mevr. van Bergenheim bestaat geen redelijken grond. Wij zien ook niet in waarvoor die noodig was.

Voor het spel hebben wij niets dan lof. De heer Faassen was als dokter onverbeterlijk en ook als coiffeur uitstekend. Mevr. Picéni speelde de vrolijke, levenslustige Henriëtte vooral niet minder dan het jonge fabrikantsvrouwtje — en wij die het voorrecht gehad hebben haar alhier in „Uitgaan” als Maria van Valkenburg te zien optreden, weten welk een goede opvatting zij van zulk een rol heeft. Mevrouw Faassen-van Velzen voldeed ons als Lysbeth beter dan als mevrouw van Bergenheim, ofschoon zij ook in die rol goed op haar plaats was. De heer Bigot is als 'tware geschapen voor rollen als die van Jozef, en de overige heeren en dames, Spoor, Wijnstok, Assum en mevrouw J. van Velzen secondeerden de genoemde heeren en dames goed. Wat de hond in 't stuk te maken heeft, is ons een raadsel. Het geblaf echter was zeer goed nagebootst.

De zaal was vrij goed bezet.

Bataviaasch handelsblad, 28 november 1874:

De Hollandsche schouwburg is geopend met een stuk van J. J. **Cremer**, Titulair, klucht of geen klucht. Het heeft fiasco gemaakt. Verder geen nieuws.

O.

Algemeen handelsblad, 6 april 1875:

SCHOUWBURGEN, ENZ.

STADSSCHOUWBURG.

Woensdag 7 April 1875. **DE GELEERDE VROUWEN**, blijspel in 5 bedrijven van Molière, door mr. C. H. Perk, (in geruimen tijd niet vertoond). Gevolgd door eene eerste opvoering van: **KLUCHT OF GEEN KLUCHT**, oorspronkelijk blijspel in twee bedrijven van J. J. **Cremer**.

Aanvang 7½ uur. **ALBREGT EN VAN OLLEFEN.**

Woensdag 14 April 1875. Benefice-voorstelling van **Mevrouw ALBREGT—ENGELMAN. FELIX VAN WALDENBERG**, oorspronkelijk drama in 7 tafereelen van Ant. Bosch.

De lijsten liggen aan het bureel ter intekening.

Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage, 13 mei 1875:

Kermis te 's-Gravenhage.
TOONEELGEZELSCHAP
onder Directie van
Albregt & van Oliefen
Standplaats van de nieuwe, smaakvol ingerichte
Schouwburgteat:
PLEIN, over de Witte Societeit.

DONDERDAG, 13 Mei 1875:
Op veelvuldig verlangden tweede en
laatste Voorstelling van
HET ZANGERSFEEST,
Blijspel in 3 Bedrijven, naar het Hoogduitsch
van G. von Moser, door B. Land.

DAARNA:
Klucht of geen klucht,
Nieuw Oorspronkelijk Blijspel in twee Bedrijven van
J. J. Cremer.

Aanvang ten 8 ure. — Bureau geopend ten 6 m.
Prijzen der plaatsen:
Eerste Rang / 1.25. — Tweede Rang / 0.90.
Derde Rang / 0.75. — Vierde Rang / 0.40.
HH. Militairen in uniform betalen den halven entreeprij.

 Plaatsen zijn dagelijks, van 10 tot
uro, à 10 Cents te bespreken. (147)

Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage, 5 januari 1876:

LES ETANGS
PAR
Gustave Droz

is opgenomen in de Januarij-aflevering van het
FAMILIEBLAD, waarin ook voorkomt:
CREMER's Klucht of Geen Klucht,
benevens Maandelijksche Overzichten van **RICHARD
HOL** en **GEORGE KEPPEL**.

Twee prachtige **Photogravures** van **GOUPIL
& Cie.** zullen den Jaargang 1876 versieren, waarop
men zich à **f 5** alom kan abonneren. [227]

DEN HAAG. — Gebr's. Bellinfante.

Nieuws van den dag, 27 januari 1876:

KLUCHT
OF
GEEN KLUCHT
DOOR
J. J. CREMER,
opent den Jaargang 1876 van het **Fami-
lieblad**, waarop de intekening à *f* 5.—
per jaar *alom* is opengesteld. (8438)
Den Haag. — **GEBRs. BELINFANTE.**

Opregte Steenwijker courant, 18 maart 1877:

Vereeniging „AMICITIA”,
ALBIER.
TOONEEL-VOORSTELLING
op Woensdag en Donderdag 21 en 22 Maart 1877,
op de Bovenzaal van het Stads-Wijnhuis,
ter *bénéfiet* van den heer J. H. HULSMAN,
sedert 1862 Régisseur der vereeniging.
OPVOORRING VAN:
1. **„MARCEL”,**
drama in één bedrijf, naar het Fransch van
J. SANDRAU & A. DECOURCELLE, door W. N. K.
2. **„TITULAIR”,**
klucht of geen klucht in één bedrijf of twee
afdeelingen door J. J. **CREMER.**
3. **„De Schoolmeester, of een examen op het platte land”,**
blijspel met zang in één bedrijf, voor het
Hollandsche Tooneel bewerkt door
J. DEKKER C^z.
Aanvang 's avonds 7¹/₂ uur.
Entrée bij intekening *f* 0.60.
„ buiten „ „ 0.75.
HET BESTUUR.

Arnhemsche courant, 4 februari 1879:

* **Wageningen**, 1 febr. De vereeniging »Nut en gezellig Verkeer», hield eergisteren avond eene openbare vergadering met dames in het »Wapen van Wageningen». De werkzaamheden bestonden uit: 1e *De Schripbreukelingen*, tooneelspel in 3 bedrijven door G. Hoogendoorn jr., 2e *Bij het Kerkportaal*, door J. van Beers, 3e *Titulair, Klucht of geen Klucht* door J. J. **Cremer**. Zoowel het tooneel- als kluchtspel werd door de leden flink uitgevoerd, jammer echter dat op den inhoud van het tooneelspel veel valt af te dingen en het niet voldoet aan de matigste eischen, welke men daaraan kan stellen. De klucht van den heer **Cremer** beviel uitstekend en de keuze daarvan was zeer gelukkig. Ook de voordragt van den heer G. J. Mullers jr. voldeed goed. Na afloop had het talrijk opgekomen publiek ruimschoots gelegenheid tot dansen.

Opregte Steenwijker courant, 28 januari 1884:

Openbare Vergadering
 DER REDERLIJKERSKAMER
O. Z. v. HAREN,
 te WOLVEGA,
 Op Vrijdag en Zaterdag 1 en 2 Februari a.s.
 op de Bovenzaal bij K. J. BOSSCHA aldaar.
 Aanvang 7 uur precies.

OP TE VOEREN STUKKEN:

1. **TITULAIR.**
KLUCHT OF GEEN KLUCHT,
 in een Bedrijf en twee Afdeelingen,
 door J. J. **CREMER.**

2. **De KWAKZALVERS**
 uit den ouden tijd,
 naar het Fransch door J. J. VAN KERK-
 VOORDE.

Opgeluisterd door muziek.
 Namens het Bestuur,
 H. KUIPERS Secr.

Nieuws van den dag, 10 oktober 1910:

Kon. Letterl. Vereeniging: J. J. Cremer,
 te Haarlem.

De Koninklijke Letterlievende Vereeniging »J. J. Cremer«, te Haarlem, geeft Vrijdag 14 October a.s. in den Haarlemschen Schouwburg eene feestvoorstelling ter gelegenheid van het 25-jarig beschermheerschap van den heer J. T. Cremer, oud-Minister van Koloniën.

Vertoond worden: *Titulair, Klucht of geen klucht*, van J. J. Cremer, en *Ik eet bij mijne moeder*.

De muziek voert op den feestavond o.a. uit den Cremer-Marsch, gecomponeerd door Ch. Kriens.

J. H. R.

Laatst bijgewerkt: 9 mei 2020
www.jacobcremer.nl